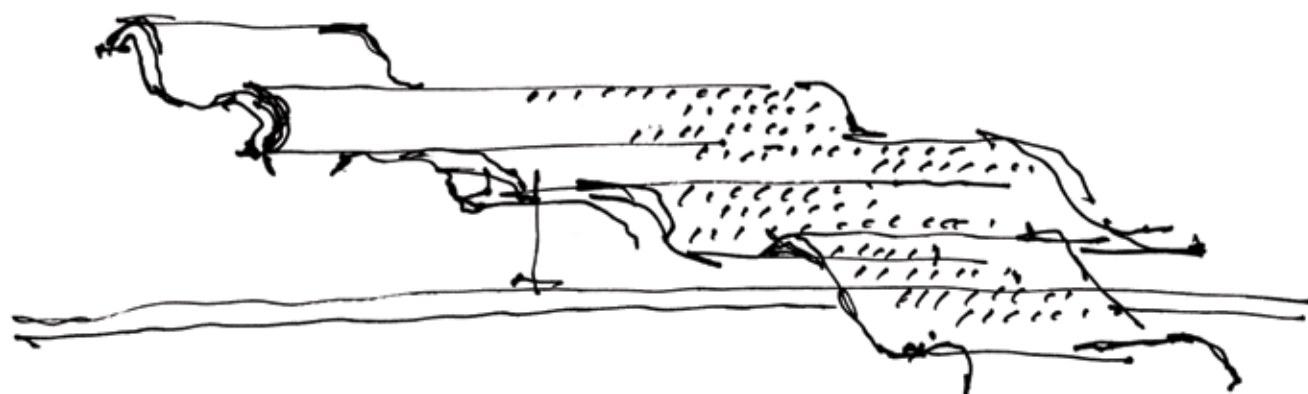

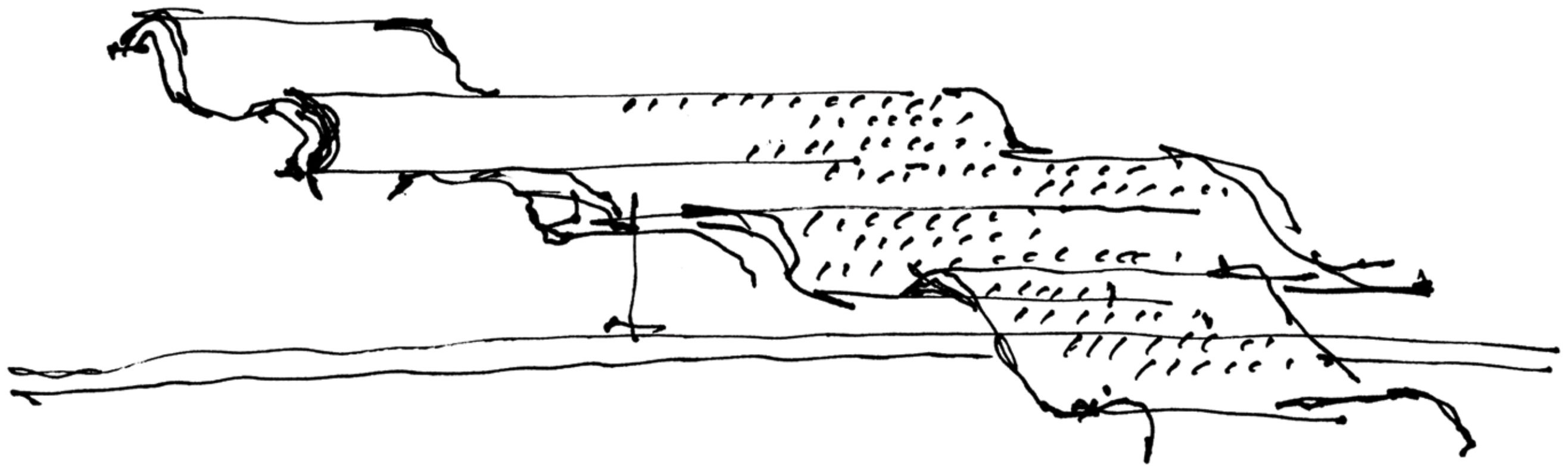

VČASIH SE MORAŠ TU USTAVITI,
DA DOJAMEŠ,
KAKO JE KDO,
S HRBTOM OBRNJEN PROTI TEBI,
SREDI ŽIVLJENJA ODŠEL
PO CESTI,
KI GA JE IZVRGLA,
V SVOJ VASE IZREČENI ZBOGOM.

Niko Grafenauer

V SPOMIN
IN OPOMIN

2013-2023

Valovanje življenja

Mehko usločene oblike obeležja simbolizirajo valovanja naših življenj. Iskro, bogato, svojsko in neponovljivo valovanje življenja vsakega od nas. Valovanje življenja, ki ga lahko nesrečni trenutek začasno ali trajno prizadene, ga spremeni ali za vedno zaustavi. V sporočanju te temeljne ideje najtrši granit, kamen, ki je tog in statičen, vzvalovi, postane gibek in fluiden. V njem je ujeto valovanje, ki mu je najbolj tuje in, ki tako postane monumentalizirano ter že samo po sebi posvečeno. Kamniti deli niso več na tleh, kamor so vedno postavljeni in od koder so odlomljeni. Privzdignjeni so nad horizont in kot brez teže lebdijo nad arkadijsko pokrajino obodnega parka pokopališča. Prispodobe, ujete v oblike obeležja in v njegovo postavitve, tako neizrekljivo sporočajo simboliko, ki sega onkraj vsakdanjosti in pragmatičnosti v obzorja pomenskosti in duhovnosti.

Akademik Marko Mušič

Življenja pot
ponovno
plemeniti se,
ko se vrednote,
misli, sanje
obudé,
in poslušá, kaj
želi povedati
srce.

Breda Marija Kovše

Ob 10. obletnici odkritja spomenika se zahvaljujem Zavodu Varna pot, ki opravlja pomembno poslanstvo na področju ozaveščanja o varnosti v prometu in preventivnih ukrepih, ki jo okrepijo. Hvaležna pa sem tudi vsem

tistim posameznicam in posameznikom, ki so bili pripravljeni spregovoriti o svojih tragičnih izkušnjah. Njihove zgodbe so pomembne in morajo biti čim bolj slišane. Ko bo naslednjič kdo od nas udeleženec v prometu, se bo spomnil nanje

in bil previdnejši in pozornejši do drugih in tudi do sebe.

Tako bo ta pomemben spomenik izpolnil svoje poslanstvo. Ostal bo mesto spomina in opomina.

V idealnem svetu osrednjega spomenika žrtvam prometnih nesreč ne bi bilo, saj ne bi bilo žrtev, žalosti in bolečine, ki nas zaznamuje za vse življenje. Svet pa je žal drugačen. Vendar tudi v neidealnem svetu sočutna, razvita družba ta spomenik potrebuje – iz spoštovanja

do življenja, žrtev in svojcev. Prislupnimo mu, kaj nam sporoča.

Nataša Pirc Musar
predsednica Republike Slovenije

Prometna
nesreča se
je včeraj
pripetila njim,
danes nam in
ne želimo si,
da bi se jutri
pripetila vam.

Marjana Kračun

Spominjamo se,
pomagajmo,
ukrepajmo

Osrednji spomenik žrtvam prometnih nesreč naj ne bo samo spomin na tragično preminule, ampak tudi opomin vsem nam, ki lahko s svojim zgledom prispevamo k čim boljši prometni varnosti. Naše ravnanje mora biti usmerjeno k Viziji nič, torej nič umrlih in nič hudo telesno poškodovanih zaradi prometnih nesreč v Sloveniji.

mag. Alenka Bratušek
ministrica za infrastrukturo

Preveč. Veliko preveč ljudi v Sloveniji vsako leto umre v prometnih nesrečah. Svetovni dan spomina na žrtve prometnih nesreč je tako pravi trenutek za razmislek. Ter ukrepanje. Naša vlada je nedavno sprejela predlog Nacionalnega programa varnosti cestnega prometa. Z njim želimo doseči, da na slovenskih cestah leta 2030 ne bo umrlo več kot 50 oseb. Naš končni cilj pa je Vizija nič. Nič smrtnih žrtev in nič poškodovanih.

dr. Robert Golob
predsednik Vlade Republike Slovenije

Spomin v opomin

Spomin na žrtve prometnih nesreč je nujen za spodbujanje kolektivne zavesti in spremembe, ki izboljšujejo varno mobilnost in preprečujejo najhujše posledice. Tako državljani kot institucije smo odgovorni, da z roko v roki sledimo Viziji nič. Da smo. Skupaj. Za življenje.

Filippo Randi

predsednik Evropskega združenja žrtev prometnih nesreč FEVR

Klici, osebne izpovedi, žalostne in tragične življenjske zgodbe. Tisoče tistih, ki so izgubili življenje, in tistih, ki se izgubljajo v tišini in globini bolečine. Številke izginjajo in rišejo svoje nevidne obraze. Kje je konec? Izginili so neznanke in vprašanja. Obeležje, zlitje matere Narave in bolečine duha, stoji. Stoji v spomin in opomin. Stoji kot opomin v spomin! Že 10 let.

Robert Štaba

predsednik Zavoda Varna pot

Opomin v spomin

Življenje je neprecenljivo, a tudi nepredvidljivo. Izgubiti ga na cesti je eden največjih nesmislov, saj bi takšne tragedije lahko preprečili. Prav vsaka žrtev prometnih nesreč je odveč, zato si v policiji prizadevamo, da bi nekoč dosegli Vizijo nič. Ponosni smo, da je letošnji dan brez smrtnih žrtev na slovenskih cestah uspel. Naj bo tako vsak dan!

mag. Senad Jušić
generalni direktor policije

Osrednji spomenik žrtvam prometnih nesreč je svetilnik spomina na minula življenja. Svojem nudi oporo za travmatično preizkušnjo, katere globino lahko doume le tisti, ki se je z njo soočil. Obenem pa širi sporočilo, naj bo sleherna udeležba v prometu odgovorna, da se bo vsaka pot končala srečno.

mag. Simona Felser
direktorica Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa

Točka povezovanja

Pokopališče je s spomenikom postalo del prizadevanja za Vizijo nič in preventivo na tem pomembnem področju. Hkrati je tudi kraj srečevanja in sprave med povzročitelji prometnih nesreč, žrtvami in njihovimi svojci. Le-ti z mislijo na svoje drage povezujejo preteklost in sedanost. Odpuščajo. So opomnik širši družbi, da bi bilo teh nesreč čim manj.

mag. Robert Martinčič
direktor družbe ŽALE Javno podjetje, d.o.o.

Ob dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč me vedno spreleti srh, ko poslušam tragične zgodbe svojcev, ki so v prometni nesreči izgubili svoje najdražje. Zavod Varna pot z Robertom Štabo na čelu že vrsto let opozarja na odgovorno in varno ravnanje udeležencev v prometu ter nudi pomoč svojcem žrtev, kar je neprecenljivo. Ponosen sem, da smo skupaj zasnovali Park varne mobilnosti, kjer se bomo kot prvi podpisniki Vizije nič zavzemali za nič smrtnih žrtev in nič hudo poškodovanih na naših cestah.

Zoran Janković
župan Mestne občine Ljubljana

Ohranjamo spomin

Sedaj smisel življenju dajeta
vera v neskončnost in občutek
vajine večnosti.

Ivanka Lepičnik

Pogumno hodim v množici
ljudi, moje srce je težko od
žalosti. Sprašujem se, zakaj
tako težke so izgube...

Anja Količ

Telefonski klic, šok,
ohromelost, žalost, otopelost,
vprašanja, nemi odgovori, čas
teče, bolečina popušča, zreš
v prihodnost, vidiš svetlobo,
življenje teče dalje.

Polona Avguštin

Cesta te je za vedno odpeljala
stran od nas, lep spomin nate
pa ohranjajo naša ljubezen
in povezanost ter spomenik
žrtev prometnih nesreč vsem v
opomin in spomin.

Saša Erčulj Kobal

Včasih se moramo ustaviti,
da dojamemo bistvo življenja.
Ničesar ne moremo zadržati.
Vse pride in gre. Ostaja pa
hvaležnost iz ljubezni do njih, ki
so bili z nami.

Milena Kepic

Včasih prav v nepopisni bolečini
ob nenadni izgubi najdemo
moč, da prebrodimo najtežje
trenutke, se poberemo in na
novo zaživimo.

Sonja Mikulan

Bila sva mlada in premlada,
da bi razumela. Zvedava in
nedotakljiva. Danes tebe ni več,
jaz pa sem zaznamovan za vse
življenje.

Andrej Pegan

Svet se je nenadoma sesul,
kot ogledalo, vendar nam je
življenje podarilo tudi drugo
možnost. Sestavili smo drobne
delce in si zastavili cilje, ki jih
bomo vsakodnevno poskušali
doseči.

Lilijana Mavec

Vsak dan živimo pozitivno
in bodimo neprecenljivo
navdušeni nad svojim
življenjem, kajti sedaj si tukaj,
jutri te morda več ni.

Dario Divković

Usoda vaju je iztrgala iz
naših življenj in nas za vedno
spremenila, a to ni konec.
Prelepi spomini ne bodo nikoli
zbledeli.

Marijana, Urška in Eva Hlebš

Čas ne naredi svoje, kot pravijo,
le z izgubo in bolečino se
naučiš živeti. Le kakšen bi bil ti
danes, sin moj?

Mateja Novak

Sprejeti izgubo hčerke Alje me
je postavila na novo pot. Po 12
letih sem še vedno na poti.

Zdenka Vrečko

Tisti dan, ko so ptice nehale
peti, drevesa šelesteti in potok
žuboreti... Bolečina! Žalost!
Danes čudežno zdržim. In vse
kar delam, delam zate, Glorija.

Tanja Voje Božiček

Naši najdražji nikoli ne odidejo,
temveč vsak dan hodijo poleg
nas. Nevidni, neslišni, a vedno
blizu, za vedno ljubljeni.

Kaja Kobal

Tradicionalno obeleženje tretji četrtek v novembru

Smrt je za vsakega izmed nas nekaj dokončnega. Ko se začne in konča na cesti, pa je nenadna in neusmiljeno zareže v naša življenja. Ostra bolečina nima državljanstva, narodnosti, barve kože ali socialnega statusa. Je tu, povezana z nami. Enaki bolečini tistih, ki jim je bilo

odvzeto in tistih, ki so odvzeli, bolečini, ki leta in leta režeta v posameznike in jih razdvajata, se morata nekje združiti. Zavedanje, da imajo tisoči, ki so doživeli tragiko slovenskih cest, pravico do točke, ki združuje tako močno ločena pola v narodu, je spodbudilo

idejo. Rojevale so skice, verzi in makete spomenika. Danes stoji in povezuje. Ni le kos pohorskega tonalita na Mušičevih Žalah, temveč ima vtkane verze življenja, zgodbe in duhovno dimenzijo. Je živ. Je točka soočenja miru, spokoja, sočutja, duhovne podpore,

dostojanstva, spomina in opomina. V znak spoštovanja žrtev prometnih nesreč se ob njem poklonijo mnogi.

Umestitev spomenika na pokopališče Žale

Ljubljana, 13. november 2013

Črne statistike, nazorna poročila in fotografije s cest, preventivne akcije in pobude ... Vsega smo že tako nevarno vajeni, da se nas navadno ne dotakne; mislimo si, da nas pravzaprav ne zadeva. Potem pa se zgodi komu, ki nam je blizu. Takrat se vse spremeni. Takrat se v hipu zavemo, kako malo je treba, da jutri nikoli ne pride.

V Mestni občini Ljubljana se zavedamo, da vsaka prometna nesreča s hudim ali smrtnim izidom ni le velika izguba za družino, temveč za celotno skupnost. Zato že mnogo let podpiramo dejavnosti zavoda Varna pot in v čast nam je, da smo sodelovali pri postavitvi osrednjega obeležja žrtvam prometnih nesreč na naših ljubljanskih Žalah.

Želimo si, da bi tako vsaj delno delili žalost in trpljenje vseh žrtev prometnih nesreč in njihovih najbližjih, pa čeprav le z opominom na potencialno tveganje ter z javnim obžalovanjem in poklonom.

Morda bo mimoidoči za trenutek postal pred pomenljivimi valovi in verzi življenja in pomislil na vse neizpolnjene želje za prihodnost osebe, ki ji je na cesti ugasnilo življenje ... In namen bo dosežen.

Zoran Janković

župan Mestne občine Ljubljana

V SVOJ
VASE IZREČENI
ZBOROM

NIKO GRAFENAUER

VČASIH

SE MORAS TU USTAVITI, DA DOJAMES,
KAKO JE KDO,
S HRBTOM OBRNIEN PROTI TEBI,
SREDI ŽIVLJENJA ODSEI
PO CESTI KI GA JE IZVRGLA,

OB 10. OBLETNICI
OSREDNJEGA
SPOMENIKA ŽRTVAM
PROMETNIH NESREČ
V REPUBLIKI
SLOVENIJI

pokopališče Žale,
oddelek D - Mušičeve Žale

Izvedba monografije:

V SPOMIN IN OPOMIN

Avtor fotografij spomenika:

Robert Balen

Avtorji portretov:

osebni arhivi portretirancev

Avtor skice:

Marko Marijan Mušič, Atelje Marko Mušič

Založil:

Zavod Varna pot

Kreativna zasnova in oblikovanje:

Sabina Košak, Solos d.o.o.

Tisk:

Bucik d.o.o.

Ljubljana, 2023

Prva izdaja

Naklada:

800 izvodov

Brošura ni za prodajo.

Publikacija je izšla s podporo:

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA